

Burgemeester Jamessingel 2
2803 PD GOUDA
KvK 81749481
info@gouwe-academie.nl
www.gouwe-academie.nl

Zien!vo en Leren & Leven – vso/ vmbo

Inhoud

ZienVo en Leren & Leven.....	2
Leeswijzer.....	3
Leren & Leven – vso/vmbo.....	4
Leerjaar 1 (druk 2025), Leerjaar 2 (druk 2025).....	4
Leerjaar 3 (druk 2026), Leerjaar 4 (druk 2026).....	8

Gouwe Academie is een onderwijskundige kennispartner voor bedrijven met ICT-oplossingen voor het onderwijs. Wij verzorgen scholingen voor onze partners ParnasSys en Gynzy en bij onze eigen producten Zien!, Kindkans en Leer- en ontwikkelingslijnen 0-7 jaar.

Zien!vo en Leren & Leven

Voor het versterken van de sociale vaardigheden op groepsniveau is ervoor gekozen om veelgebruikte methoden te analyseren om de koppeling tussen de Zien!vo-vaardigheden en het desbetreffende programma snel inzichtelijk te maken. Bij de handelingsuggesties bij het maken van een handelingsplan wordt er verwezen naar dit document, waarmee je snel kunt zoeken in de methode die bij jou op school wordt gebruikt!

Dit document bevat de analyse van de methode Leren & Leven. In de inhoudsopgave (pagina 2) kun je doorklikken naar het leerjaar en de schoolsoort waar je voor kijkt. Op de laatste pagina's van dit document vind je een beschrijving van de methode.

Suggesties voor gebruik van de analyse van de methode:

1. Je bekijkt het groepsoverzicht van je groep.
2. Je vraagt je af of je tevreden bent over de betrokkenheid en het welbevinden van de groep als geheel. Indien je dit wilt versterken, raden we je aan dat als eerste te doen. Klik voor suggesties op de percentages boven de kolommen van het groepsprofiel. Je kunt ook specifieke lessen en de startmodule van Leren & Leven hiervoor gebruiken.
3. Als de graadmeters naar tevredenheid zijn, naar je mening, bekijk je de scores op de verschillende vaardigheden. Bovenaan de kolommen kun je percentages zien. De hoogte daarvan geeft aan in welke mate de vaardigheden door de leerlingen in je klas worden toegepast.
Wanneer je het idee hebt dat het verstandig is om een of meer vaardigheden op groepsniveau te versterken, zoek je heel gericht naar lessen in je methode die aandacht besteden aan die vaardigheden. Kies daarbij als eerste een les waarbij je de kans van succes het grootst acht. Dat is meestal een les die een beroep doet op vaardigheden die meer dan gemiddeld aanwezig zijn.

Voor meer informatie over de methode Leren & Leven zie de website van de uitgever: www.lerenenleven.nl of neem contact op via info@lerenenleven.nl. Je kunt natuurlijk ook altijd contact opnemen met de Leren & Leven-coördinator van de school.

Leeswijzer

De tabel heeft de volgende volgorde qua begrippen:

1. Betrokkenheid
2. Autonomiebeleving
3. Welbevinden – zelfvertrouwen
4. Welbevinden – relatie docent
5. Welbevinden – relatie leerlingen
6. Sociaal initiatief
7. Sociale autonomie
8. Impulsbeheersing
9. Sociale flexibiliteit
10. Inlevingsvermogen
11. Aanpakgedrag
12. Digitale vaardigheden
13. Creativiteit
14. Aantasting veiligheid
15. Veiligheidsbeleving
16. Overige vaardigheden binnen Leren & Leven

Leren & Leven – vso/vmbo

Leerjaar 1 (druk 2025), Leerjaar 2 (druk 2025)

Nr.	Zien/vo Ondersteuningsitem en beschrijving item	Vragen leerlingvragenlijst	Leerjaar 1 S=Startmodule, T=thema en L=les	Leerjaar 2 S=Startmodule, T=thema en L=les
1	Betrokkenheid Betrokkenheid is te zien in een geconcentreerd, aangehouden en tijdvergeten bezig zijn. Concentratie is één van de duidelijkst waarneembare signalen van betrokkenheid.	1. Ik blij opletten tijdens de uitleg van de docent. 2. Wanneer ik aan een taak begin, dan maak ik deze af. 3. Als iets mij niet gelijk lukt, blijf ik het proberen. 4. Ik ben tevreden over hoe ik moeilijke dingen zelf aanpak. 5. De dingen die ik doe op school, kan ik ook. 6. Ik vind dat ik goed ben in wat ik doe.	T1_L2 Kwaliteiten T1_L5 Onthouden en leren T1_L6 Actief luisteren T2_L5 Waarderen T 5_L3 De kracht van hulp vragen T6_L2 Doorzettingsvermogen T6_L3 Over vijf jaar	T1_L4 Uniek-zelfbeeld in beeld T2_L3 Problemen oplossen-creatief denken T2_L4 Problemen oplossen-analysen en besluiten nemen T3_L1 Omgaan met frustratie T6_L3 Zelfbeeld in beeld T6_L5 Afsluiten en vieren van succes
2	Autonomiebeleving Autonomie verwijst naar het verlangen van een kind om ervaringen en gedrag zelf te organiseren en om activiteiten uit te voeren die overeenstemmen met het eigen zelfbesef.	7. Ik ervaar ruimte om eigen keuzes te maken. 8. Ik kan dingen doen op een manier die bij mij past. 9. Ik vind dat ik kan doen wat ik zelf fijn vind.	S Gedragscode T1_L1 Filosofie en cirkel S Leerling als expert T1_L4 De cirkel in actie T1_L6 Van invloed T1_L7 Groepsdruk	S Gedragscode S Filosofie en cirkel S Leerling als expert T1_L2 Familie invloed T1-L3 De betekenis van geluk en succes
3	Welbevinden en zelfvertrouwen Zelfvertrouwen is het vertrouwen dat je in of op jezelf hebt. Het is het vertrouwen dat je op eigen krachten taken en mogelijke hinderpalen aankan.	10. Ik ben zelfverzekerd. 11. Ik voel me ontspannen tijdens een toets. 12. Ik ben tevreden over mijzelf. 13. Ik ben niet bang om fouten te maken tijdens een toets. 14. Ik ben zeker van mezelf tijdens een toets.	T1_L1 Filosofie en cirkel T1_L2 Kwaliteiten T1_L3 Zelfbeeld T1_L5 Zelfbeeld en imago T2_L1 Zelfbeeld in beeld T6_L1 Zelfbeeld in beeld	S Filosofie en cirkel T1_L4 Uniek-Zelfbeeld in beeld T3_L2 Omgaan met zorgen en stress T3_L3 Omgaan met faalangst T6_L3 Zelfbeeld in beeld

4	Welbevinden relatie docent Een positieve docent-leerling relatie gaat samen met welbevinden, een hogere motivatie en cognitieve leeropbrengst bij leerlingen.	15. Ik heb goed contact met mijn docenten. 16. Ik heb het gevoel dat mijn docenten mij begrijpen. 17. Ik voel me prettig bij mijn docenten.	S Gedragscode S Themacarrousel S De leerling als expert T1_L1 Filosofie en cirkel T4_L1 Samenwerken T4_L2 Stand van zaken gedragscode T4_L4 Inleven in een ander T4_L5 Respect	S Gedragscode S Themacarrousel S De leerling als expert S Filosofie en cirkel T1_L1 Denken Doen Voelen-over-jezelf
5	Welbevinden relatie leerlingen Dit is het gevoel van een leerling dat het om de andere leerlingen geeft, dat andere leerlingen om hem geven en dat hij of zij bij een groep leerlingen en/of de klas behoort.	18. Ik heb het gevoel dat ik bij de klas hoor. 19. Ik heb genoeg vrienden. 20. Ik merk dat medeleerlingen mij waarderen.	S Gedragscode S Filosofie en cirkel S Leerling als expert S Themacarrousel S Positieve klassenactiviteit T1_L2 Kwaliteiten T1_L5 Zelfbeeld en imago T3_L5 Waarderen T4_L1 Samenwerken T4_L2 Stand van zaken gedragscode T4_L3 Overeenkomsten en verschillen T4_L4 Empathie T4_L5 Respect T4_L7 Omgaan met pestgedrag	S Gedragscode S Themacarrousel S De leerling als expert S Filosofie en cirkel T1_L1 Denken Doen Voelen-over-jezelf T3_L4 Alleen of eenzaam T4_L2 Gedragscode stand van zaken (ook online) T5_L5 Vriendschap en verliefdheid
6	Sociaal initiatief Dit is de vaardigheid in sociale situaties contact te zoeken en te maken, zowel non-verbaal als verbaal.	21. Ik spreek een ander aan als ik iets wil zeggen of vragen. 22. Ik vraag uit mijzelf om hulp. 23. Ik begin een praatje met iemand anders. 24. Als ik in een groepje werk, denk en praat ik mee.	S Gedragscode S De leerling als expert T1_L6 Van invloed T2_L6 Actief luisteren T4_L1 Samenwerken T5_L3 De kracht van hulp vragen	S Gedragscode S De leerling als expert S Filosofie en cirkel T4_L1 Positief communiceren T4_L4 Alleen of eenzaam
7	Sociale autonomie Dit is de vaardigheid eigen mening en behoeften tot uitdrukking te brengen en hieraan trouw te blijven.	25. Ik zeg wat ik denk. 26. Ik geef mijn mening. 27. Ik kom voor mijzelf op.	T1_L4 De cirkel in actie T1_L7 Groepsdruk T4_L7 Omgaan met pestgedrag T4_L8 Sociale media T5_L1 Eerlijk naar mezelf en anderen	T5_L1 Positief communiceren T5_L3 Groepsdruk
8	Impulsbeheersing	28. Ik zeg het als ik iets wel of niet wil.	T1_L1 Filosofie en cirkel	S Filosofie en cirkel

	Dit is de vaardigheid om in sociaal verband het eigen gedrag te reguleren. De leerling controleert en corrigeert het eigen gedrag in het sociale verkeer met anderen	29. Ik denk na voor ik iets zeg of doe. 30. Ik wacht op mijn beurt. 31. Ik luister naar een ander zonder hem of haar in de rede te vallen.	T2_L6 Actief luisteren T3_L1 Stop denk doe voel T3_L2 Stop denk Doe voel-reactiecirkel T3_L3 Omgaan met boosheid	T3_L1 Omgaan met frustratie T3_L5 Ratio en emotie T4_L1 Positief communiceren
9	Sociale flexibiliteit Dit is de vaardigheid om het eigen gedrag aan te passen op veranderende omstandigheden en situaties in het sociale verkeer.	32. Ik sta open voor de ideeën van een ander. 33. Ik accepteer hulp van anderen. 34. Ik pas mij aan als er veranderingen zijn.	T4_L1 Samenwerken T3_L1 Stop denk doe voel T4_L3 Overeenkomsten en verschillen T4_L4 Empathie T4_L5 Respect T4-L6 Verschillende culturen T5-L3 De kracht van hulp vragen	T4_L1 Positief communiceren
10	Inlevingsvermogen Dit is de vaardigheid het eigen gedrag af te stemmen op de gedachten en gevoelens van een ander.	35. Ik toon belangstelling voor wat anderen zeggen en doen. 36. Ik help een ander. 37. Ik houd rekening met de ander wanneer iemand boos, blij of verdrietig is.	S Leerling als expert S Gedragscode T4_L1 Samenwerken T4_L4 Empathie T4_L7 Omgaan met pestgedrag	S Leerling als expert S Gedragscode T2_L5 Bewust waarnemen T3_L4 Alleen of eenzaam
11	Aanpakgedrag Het kunnen realiseren van passend en doelgericht gedrag	38. Ik werk volgens een plan. 39. Ik werk nauwkeurig. 40. Ik verbeter mijn werk. 41. Ik leer van mijn fouten.	T2_L4 Hersens in ontwikkeling T2_L5 Onthouden en leren T3_L4 Omgaan met tijd T3_L5 Prioriteiten en planning T5_L2 Verantwoordelijkheid nemen	T3_L6 Effectief leren T3_L7 Leren plannen T5_L2 Rationaliseren T6_L1 Doelen stellen helpt T6_L2 Omgaan met tegenslag T6_L4 Lef om het te proberen
12	Digitale vaardigheden Digitale geletterdheid is een combinatie van informatievaardigheden en mediawijsheid waardoor de leerling mediawijs is en digitaal vaardig is.	42. Ik ben computervaardig. 43. Ik denk na over wat ik wel en niet met media doe. 44. Ik weet hoe ik informatie op internet moet opzoeken.	S Gedragscode T4-L8 Sociale media	S Gedragscode T4_L2 Stand van zaken gedragscode (ook online)
13	Creativiteit Creatief denken en handelen is het vermogen om nieuwe en/of ongebruikelijke maar toepasbare ideeën voor bestaande vraagstukken te vinden.	45. Ik heb een nieuwsgierige houding. 46. Ik bedenk nieuwe ideeën. 47. Als er een probleem is, bedenk ik oplossingen.	T5_L1 Eerlijk naar jezelf en anderen T5_L3 De kracht van hulp vragen	T2_L3 Problemen oplossen -creatief denken T2_L5 Bewust waarnemen

14	<p>Aantasting veiligheid Bij sociale veiligheid gaat het om een cultuur in de school waarbij leerlingen zich sociaal veilig voelen. Incidenten worden op een juiste wijze aangepakt.</p>	<p>48. Ik word niet uitgescholden op school. 49. Ik word niet belachelijk gemaakt op school. 50. Ik word niet gediscrimineerd op school. 51. Ik word niet buitengesloten op school. 52. Ik word niet bedreigd op school. 53. Ik word niet verkeerd beïnvloed op school. 54. Ik word niet bang gemaakt op school. 55. Ik word niet aangeraakt wanneer ik dat niet wil. 56. Ik word niet geslagen op school. 57. Ik word niet geschopt op school.</p>	<p>S Gedragscode S De leerling als expert T4_L2 Stand van zaken gedragscode T4_L3 Overeenkomsten en verschillen T4_L4 Empathie T4_L5 Respect T4_L6 Verschillende culturen T4_L7 Omgaan met pestgedrag T4_L8 Sociale media T4_L9 Verliefd T4_L10 Intimiteit en seksualiteit</p>	<p>S Gedragscode S De leerling als expert T4_L1 Positief communiceren T4_L2 Gedragscode stand van zaken T4_L3 Rechtvaardig T4_L4 Rechtvaardig (2) T4_L5 Vriendschap en verliefdheid T4_L6 Seksuele diversiteit T4_L7 Seksualiteit wensen en grenzen T4_L8 Vooroordelen en tolerantie T5_1 Herstelrecht T5_L3 Groepsdruk</p>
15	<p>Veiligheidsbeleving Bij algemene veiligheid gaat het over de vraag of de leerling zich veilig voelt in de school en de directe omgeving van de school.</p>	<p>58. Ik voel me veilig op school. 59. Ik voel me veilig in de klas. 60. Ik voel me veilig in de directe omgeving van de school. 61. Ik voel me veilig in het schoolgebouw.</p>	<p>S Gedragscode T4_L2 Stand van zaken gedragscode T4_L3 Overeenkomsten en verschillen T4_L4 Empathie T4_L5 Respect T4_L6 Verschillende culturen T4_L7 Omgaan met pestgedrag T4_L8 Sociale media T4_L9 Verliefd T4_L10 Intimiteit en seksualiteit</p>	<p>S Gedragscode T4_L1 Positief communiceren T4_L2 Gedragscode stand van zaken T4_L3 Rechtvaardig T4_L4 Rechtvaardig (2) T4_L5 Vriendschap en verliefdheid T4_L6 Seksuele diversiteit T4_L7 Seksualiteit wensen en grenzen T4_L8 Vooroordelen en tolerantie T5_1 Herstelrecht T5_L3 Groepsdruk</p>
	<p>Overige vaardigheden binnen Leren & Leven</p>		<p>T2_L2 Persoonlijke hygiëne T2_L3 Uitgerust?</p>	<p>T2_L1 Voedingswaarde T2_L2 Verslavingsgedrag T3_L8 Waardevol bezit</p>

Leerjaar 3 (druk 2026), Leerjaar 4 (druk 2026)

Nr.	Zien/vo Ondersteuningsitem en beschrijving item	Vragen leerlingvragenlijst	Leerjaar 3 S=Startmodule, T=thema en L=les	Leerjaar 4 S=Startmodule, T=Thema en L=Les
1	<p>Betrokkenheid</p> <p>Betrokkenheid is te zien in een geconcentreerd, aangehouden en tijdvergeten bezig zijn.</p> <p>Concentratie is één van de duidelijkst waarneembare signalen van betrokkenheid.</p>	<p>1. Ik blijf opletten tijdens de uitleg van de docent.</p> <p>2. Wanneer ik aan een taak begin, dan maak ik deze af.</p> <p>3. Als iets mij niet gelijk lukt, blijf ik het proberen.</p> <p>4. Ik ben tevreden over hoe ik moeilijke dingen zelf aanpak.</p> <p>5. De dingen die ik doe op school, kan ik ook.</p> <p>6. Ik vind dat ik goed ben in wat ik doe.</p>	<p>S Filosofie en cirkel</p> <p>T2_L5 Leren en onthouden</p> <p>T5_L1 Doen wat je zegt</p> <p>T5_L2 Realistisch beeld van jezelf</p> <p>T5_L3 Waar sta ik al?</p>	<p>T1_L4 Wat je geeft, krijg je terug</p> <p>T1_L5 Bewust kiezen</p> <p>T1_L6 Zelfbeeld in Beeld</p> <p>T2_L1 Wilskracht en doelen</p> <p>T6_L2 Goede referentie</p> <p>T6_L1 Zelfbeeld in beeld</p>
2	<p>Autonomiebeleving</p> <p>Autonomie verwijst naar het verlangen van een kind om ervaringen en gedrag zelf te organiseren en om activiteiten uit te voeren die overeenstemmen met het eigen zelfbesef.</p>	<p>7. Ik ervaar ruimte om eigen keuzes te maken.</p> <p>8. Ik kan dingen doen op een manier die bij mij past.</p> <p>9. Ik vind dat ik kan doen wat ik zelf fijn vind.</p>	<p>S Gedragscode</p> <p>S Filosofie en cirkel</p> <p>S Leerling als expert</p> <p>T2_L4 Nieuwsgierigheid</p> <p>T6_L1 Horizon verbreden</p>	<p>S Gedragscode</p> <p>S Filosofie en cirkel</p> <p>S Leerling als expert</p> <p>S Klassenvertegenwoordiger</p> <p>T1_L6 Zelfbeeld in beeld</p> <p>T1_L5 Bewust kiezen</p> <p>T4_L2 Executieve functies</p> <p>T4_L6 Groeimindset en feedback</p> <p>T6_L1 Zelfbeeld in beeld</p>
3	<p>Welbevinden en zelfvertrouwen</p> <p>Zelfvertrouwen is het vertrouwen dat je in of op jezelf hebt. Het is het vertrouwen dat je op eigen krachten taken en mogelijke hinderpalen aankan.</p>	<p>10. Ik ben zelfverzekerd.</p> <p>11. Ik voel me ontspannen tijdens een toets.</p> <p>12. Ik ben tevreden over mijzelf.</p> <p>13. Ik ben niet bang om fouten te maken tijdens een toets.</p> <p>14. Ik ben zeker van mezelf tijdens een toets.</p>	<p>S Filosofie en cirkel</p> <p>T1_L1 Gedachten en vaardigheden</p> <p>T1_L3 Zelfbeeld in beeld</p> <p>T6_L2 Zelfbeeld in beeld</p> <p>T6_L3 Vieren van succes en jaarafsluiting</p>	<p>T1_L1 Wie ben ik?</p> <p>T1_L2 Waarden, eigenschappen, vaardigheden en interesses</p> <p>T1_L4 Bewust kiezen</p> <p>T1_L6 Zelfbeeld in beeld</p> <p>T4_L3 Waardering uiten</p> <p>T6_L1 Zelfbeeld in beeld</p> <p>T6_L2 Goede referentie</p>

4	<p>Welbevinden relatie docent</p> <p>Een positieve docent-leerling relatie gaat samen met welbevinden, een hogere motivatie en cognitieve leeropbrengst bij leerlingen.</p>	<p>15. Ik heb goed contact met mijn docenten.</p> <p>16. Ik heb het gevoel dat mijn docenten mij begrijpen.</p> <p>17. Ik voel me prettig bij mijn docenten.</p>	<p>S Gedragscode</p> <p>S Themacarrousel</p> <p>S De leerling als expert</p> <p>S Themacarrousel</p> <p>S Filosofie en cirkel</p> <p>T1_L1 Gedachten en vaardigheden</p>	<p>S Gedragscode</p> <p>S Themacarrousel</p> <p>S De leerling als expert</p> <p>S Filosofie en cirkel</p> <p>T1_L1 Wie ben ik</p> <p>T1_L6 Zelfbeeld in beeld</p> <p>T4_L3 Waardering uiten</p> <p>T4_L4 Gedragscode – Stand van zaken</p>
5	<p>Welbevinden relatie leerlingen</p> <p>Dit is het gevoel van een leerling dat het om de andere leerlingen geeft, dat andere leerlingen om hem geven en dat hij of zij bij een groep leerlingen en/of de klas behoort.</p>	<p>18. Ik heb het gevoel dat ik bij de klas hoor.</p> <p>19. Ik heb genoeg vrienden.</p> <p>20. Ik merk dat medeleerlingen mij waarderen.</p>	<p>S Gedragscode</p> <p>S Themacarrousel</p> <p>S De leerling als expert</p> <p>S Filosofie en cirkel</p> <p>T1_L3 Zelfbeeld in beeld</p> <p>T4_L8 Stand van zaken gedragscode</p> <p>T6_L3 Vieren van succes en jaarafsluiting</p>	<p>S Gedragscode</p> <p>S Themacarrousel</p> <p>S De leerling als expert</p> <p>S Filosofie en cirkel</p> <p>T1_L1 Wie ben ik</p> <p>T1_L6 Zelfbeeld in beeld</p> <p>T4_L2 Complimenten geven en ontvangen</p> <p>T4_L3 Waardering uiten</p> <p>T4_L4 Stand van zaken gedragscode</p> <p>T6_L3 Vieren van succes en jaarafsluiting</p>
6	<p>Sociaal initiatief</p> <p>Dit is de vaardigheid in sociale situaties contact te zoeken en te maken, zowel non-verbaal als verbaal.</p>	<p>21. Ik spreek een ander aan als ik iets wil zeggen of vragen.</p> <p>22. Ik vraag uit mijzelf om hulp.</p> <p>23. Ik begin een praatje met iemand anders.</p> <p>24. Als ik in een groepje werk, denk en praat ik mee.</p>	<p>S Gedragscode</p> <p>S Filosofie en cirkel</p> <p>T4_L2 Positief communiceren – discussiëren</p>	<p>S Gedragscode</p> <p>S Filosofie en cirkel</p> <p>T4_L1 Waarnemen, interpreteren en communiceren</p> <p>T4_L3 Waardering uiten</p> <p>T4_L5 Samenwerken</p> <p>T4_L6 Groeimindset en feedback</p>
7	<p>Sociale autonomie</p> <p>Dit is de vaardigheid eigen mening en behoeften tot uitdrukking te brengen en hieraan trouw te blijven.</p>	<p>25. Ik zeg wat ik denk.</p> <p>26. Ik geef mijn mening.</p> <p>27. Ik kom voor mijzelf op.</p>	<p>T4_L2 Positief communiceren – discussiëren</p> <p>T2_L6 Mening en feiten</p> <p>T2_L8 Leren reflecteren</p>	<p>T3_L3 Stop Denk Doe Voel</p> <p>T3_L4 Omgaan met teleurstelling</p> <p>T4_L1 Waarnemen, interpreteren en communiceren</p> <p>T5_L1 In gesprek blijven bij tegengestelde meningen</p>
8	<p>Impulsbeheersing</p> <p>Dit is de vaardigheid om in sociaal verband het eigen gedrag te reguleren. De leerling</p>	<p>28. Ik zeg het als ik iets wel of niet wil.</p> <p>29. Ik denk na voor ik iets zeg of doe.</p> <p>30. Ik wacht op mijn beurt.</p>	<p>S Filosofie en cirkel</p> <p>T2_L9 Professionele omgangsvormen</p> <p>T3_L1 Omgaan met geld</p>	<p>S Filosofie en cirkel</p> <p>T1_L4 Wat je geeft, krijg je terug</p> <p>T2_L1 Wilskracht en doelen</p>

	controleert en corrigeert het eigen gedrag in het sociale verkeer met anderen	31. Ik luister naar een ander zonder hem of haar in de rede te vallen.	T3_L2 Omgaan met trots T2_L8 Leren reflecteren T3_L3 Eerst denken dan doen T3_L4 Omgaan met irrealistische angst T3_L5 Emoties in een professionele omgeving T4_L2 Positief communiceren – discussiëren	T3_L3 Stop Denk Doe Voel-reactiecirkel T3_L4 Omgaan met teleurstelling T4_L2 Executieve functies
9	Sociale flexibiliteit Dit is de vaardigheid om het eigen gedrag aan te passen op veranderende omstandigheden en situaties in het sociale verkeer.	32. Ik sta open voor de ideeën van een ander. 33. Ik accepteer hulp van anderen. 34. Ik pas mij aan als er veranderingen zijn.	T1_L2 Actie reactie T2_L8 Leren reflecteren T2_L9 Omgangsvormen T3-L2 Omgaan met trots T3_L3 Eerst denken dan doen T3_L5 Emoties in een professionele omgeving T4_L3 Feedback geven T4_L4 Feedback vragen en ontvangen	T1_L3 Eerste indruk T4_L5 Samenwerken T4_L6 Groeimindset en feedback T5_L1 In gesprek blijven bij tegengestelde meningen
10	Inlevingsvermogen Dit is de vaardigheid het eigen gedrag af te stemmen op de gedachten en gevoelens van een ander.	35. Ik toon belangstelling voor wat anderen zeggen en doen. 36. Ik help een ander. 37. Ik houd rekening met de ander wanneer iemand boos, blij of verdrietig is.	T1_L2 Actie reactie T4_L1 Empathie T4_L3 Feedback geven	T4_L3 Waardering uiten T4-L5 Samenwerken T4_L6 Groeimindset en feedback T4_L7 Relaties, wensen en grenzen T4_L8 Bespreekbaar maken T5_L1 In gesprek blijven bij tegengestelde meningen
11	Aanpakgedrag Het kunnen realiseren van passend en doelgericht gedrag	38. Ik werk volgens een plan. 39. Ik werk nauwkeurig. 40. Ik verbeter mijn werk. 41. Ik leer van mijn fouten.	L2_L5 Leren en onthouden T2_L8 Leren reflecteren T4_L4 Feedback vragen en ontvangen	T2_L1 Wilskracht en doelen T3_L1 Meer grip op je tijd T3_L2 Executieve functies T4_L5 Samenwerken
12	Digitale vaardigheden Digitale geletterdheid is een combinatie van informatievaardigheden en mediawijsheid waardoor de leerling mediawijs is en digitaal vaardig is.	42. Ik ben computervaardig. 43. Ik denk na over wat ik wel en niet met media doe. 44. Ik weet hoe ik informatie op internet moet opzoeken.	S Gedragscode T2_L6 Meningen en feiten T4_L2 Positief communiceren – discussiëren (ook online)	S Gedragscode T5_L1 In gesprek blijven bij tegengestelde meningen

13	Creativiteit Creatief denken en handelen is het vermogen om nieuwe en/of ongebruikelijke maar toepasbare ideeën voor bestaande vraagstukken te vinden.	45. Ik heb een nieuwsgierige houding. 46. Ik bedenk nieuwe ideeën. 47. Als er een probleem is, bedenk ik oplossingen.	T2_L4 Nieuwsgierig T3_L3 Eerst denken dan doen	S Filosofie en cirkel T4_L6 Groeimindset en feedback
14	Aantasting veiligheid Bij sociale veiligheid gaat het om een cultuur in de school waarbij leerlingen zich sociaal veilig voelen. Incidenten worden op een juiste wijze aangepakt.	48. Ik word niet uitgescholden op school. 49. Ik word niet belachelijk gemaakt op school. 50. Ik word niet gediscrimineerd op school. 51. Ik word niet buitengesloten op school. 52. Ik word niet bedreigd op school. 53. Ik word niet verkeerd beïnvloed op school. 54. Ik word niet bang gemaakt op school. 55. Ik word niet aangeraakt wanneer ik dat niet wil. 56. Ik word niet geslagen op school. 57. Ik word niet geschopt op school.	S Gedragscode S Leerling als expert S Filosofie en cirkel T2_L6 Meningen en feiten T4_L1 Empathie T4_L2 Positief communiceren – discussiëren T4_L5 Seksuele intimidatie T4_L6 Discriminatie T4_L7 Democratische basiswaarden T4_L8 Stand van zaken gedragscode	S Gedragscode S Leerling als expert T4_L4 Gedragscode – stand van zaken T4_L7 Relaties, wensen en grenzen T4_L8 Bespreekbaar maken T5_L1 In gesprek blijven bij tegengestelde meningen
15	Veiligheidsbeleving Bij algemene veiligheid gaat het over de vraag of de leerling zich veilig voelt in de school en de directe omgeving van de school.	58. Ik voel me veilig op school. 59. Ik voel me veilig in de klas. 60. Ik voel me veilig in de directe omgeving van de school. 61. Ik voel me veilig in het schoolgebouw.	S Gedragscode T4_L1 Empathie T4_L2 Positief communiceren – discussiëren T4_L5 Seksuele intimidatie T4_L6 Discriminatie T4_L7 Democratische basiswaarden T4_L8 Stand van zaken gedragscode	S Gedragscode T4_L1 Waarnemen, interpreteren en communiceren T4_L2 Complimenten geven en ontvangen T4_L4 Stand van zaken gedragscode T4_L7 Relaties, wensen en grenzen T4_L8 Bespreekbaar maken
	Overige vaardigheden binnen Leren & Leven		T2_L1 In beweging T2_L2 Overdraagbare ziektes voorkomen T2_L3 Gehoorbescherming T2_L7 Verslavingsgedrag	T2_L2 Verslavingsgedrag

